

A.F. Tempelaar

Het MAB vóór 50 jaar

juni 1938

Het juninummer wordt geopend door het eerste deel van een beschouwing van W.H. Meijburg over de waardering van Incourante Fondsen. Het tweede deel, tevens slot, volgt in het juli-nummer 1938. Ik stel mij voor in het volgende historische maandverslag beide delen te bespreken. Dat verslag kan dan tevens dienen als een inleiding op het oktober-nummer 1938, dat geheel zal zijn gewijd aan 'Het incurante aandeel'.

Accountant T. Keuzenkamp meent, dat het artikel 'Twee curatoren in één faillissement' van de Rotterdamse rechter Mr. A. Dirkwager in het Nederlandsch Juristenblad ten onrechte aan de aandacht van de accountants voorbij is gegaan.

Aanleiding tot het artikel van Mr. Dirkwager is het ervaringsfeit dat vele curatoren de geadministreerde gelden (van de failliete boedel) vermengen met hun privé-gelden, waarbij al te gemakkelijk tekorten bij de rekenplichtige (i.c. de curator) ontstaan ten nadele van de schuldeisers van de failliete boedel. Tevens is gebleken dat het toezicht van de Rechter-Commissaris vaak te kort schiet (te laat en/of onvolledig).

Dirkwager acht het noodzakelijk dat het geadministreerde vermogen gescheiden wordt gehouden van het privé-vermogen van de rekenplichtige. De Faillissementswet biedt weliswaar de nodige mogelijkheden om voldoende waarborg voor deze gescheidenheid te scheppen, maar volgens Dirkwager worden de desbetreffende wetsartikelen onvoldoende nageleefd.

Ter verbetering van de situatie beveelt Dirkwager voor elk faillissement aan, dat naast de advocaat-curator een bankinstelling tot mede-curatrice zou worden benoemd met als speciale taak de faillissementsgelden te ontvangen en te beheren. Op deze wijze zou volgens de auteur het toezicht van de Rechter-Commissaris vergemakkelijkt en verdiept worden.

Het artikel van Dirkwager heeft in de kringen van juristen veel stof doen opwaaien en veelal tot negatieve reacties geleid. Men vond het òf overbodig, omdat de Rechter-Commissaris best zonder die tweeling-constructie zou kunnen controleren òf het werd krenkend genoemd voor de curatoren dan wel bezwaarlijk omdat de toch al dunne spoeling nog dunner zou worden. In een later volgend artikel in de NRC constateert een teleurgestelde Dirkwager dat zijn voorstel door geen enkele rechtbank wordt opgevolgd. Hij ziet af van verdere pogingen om zijn voorstel ingang te doen vinden. 'Sapientibus sat' is zijn slotwoord (voor wijze mannen is dit voldoende).

Totdat Prof. Mr. R.P. Cleveringa de koe bij de horens pakt en duidelijk maakt dat de Rechters-Commissarissen 'wel enig toezicht, veelal zelfs een tamelijk goed toezicht kunnen houden, maar een controle, zoals deze behoort te zijn, niet vermogen toe te passen'. Vooral bij ingewikkelde en onoverzichtelijke boedels zou de Rechter-Commissaris tevens accountant en medecurator moeten kunnen zijn om het toezicht doelmatig uit te kunnen oefenen, daargelaten of de RC's goede accountants kunnen zijn en over voldoende tijd en middelen kunnen beschikken. Het inschakelen van een bankinstelling als mede-curatrice biedt volgens Cleveringa geen oplossing. Het gaat er namelijk niet alleen om of gerede gelden goed belegd worden, maar of er binnenkomt wat binnen behoort te komen.

Hierop haakt Keuzenkamp in. Hij vermoedt dat men niet alleen van slordigheden bij sommige curatoren kan spreken, maar ook van gemis van een of meer van de karaktereigenschappen die nodig zijn voor de vervulling van de functie van rekenplichtige in een faillissement.

Keuzenkamp wijst op de noodzaak van accountantscontrole daar waar financiële verantwoordingen moeten worden afgelegd. Waarom zou het bedrijfsleven deze accountantscontrole niet als een last maar als een noodzaak zien en de curator in een faillissement wel. In feite fungeert de curator toch in het belang van het bedrijfsleven?

Keuzenkamp stelt voor, dat de accountant tot mede-curator wordt benoemd, belast met het mede opmaken van de beschrijving van de failliete boedel alsmede de staat van baten en schulden en het periodiek uitbrengen van verslag omtrent het beheer en de vereffening van de failliete boedel, waarop RC toezicht dient uit te oefenen. Alle andere bevoegdheden kunnen desverlangd bij de advocaat-curator blijven.

Bovendien kan de accountant zijn collega-curator van dienst zijn met zijn inzichten op organisatorisch en bedrijfseconomisch gebied. De staat van baten en schulden kan met groter nauwkeurigheid worden opgesteld, mede dank zij het deskundig onderzoek dat aan het opstellen vooraf gaat. Dat onderzoek kan tevens transacties of andere mutaties uit voorgaande perioden en het bestaan van activa aan het licht brengen waarvan de wetenschap voor de boedel van groot belang kan zijn en wellicht zonder dat onderzoek aan de curator onbekend zou zijn gebleven.